

Sygn. akt II KK 324/16

POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Eugeniusz Wildowicz

w sprawie **M. J. K.**

uniewinnionego od zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 305 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 24 stycznia 2019 r.,

wniosku obrońcy oskarżonego z wyboru

o zasądzenie kosztów obrony w postępowaniu kasacyjnym

na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k., art. 616 § 1 pkt 2 k.p.k., art. 636 § 1 k.p.k. w zw.
z art. 637a k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

**zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz M. J. K. kwotę
7 500 (siedem tysięcy pięćset) złotych, tytułem zwrotu
poniesionych kosztów obrony w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Najwyższy, postanowieniem z dnia 18 stycznia 2017 r., sygn. akt II KK 324/16, oddalił kasację Ministra Sprawiedliwości – Prokuratora Generalnego od wyroku Sądu Okręgowego w W., z dnia 11 kwietnia 2016 r., sygn. akt IX Ka [...] utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w W. z dnia 24 lipca 2015 r., sygn. akt IV K [...], którym między innymi oskarżony M. J. K. został uniewinniony od zarzutu popełnienia przestępstwa określonego w art. 305 § 1 k.k. Konsekwencją rozstrzygnięcia Sądu Najwyższego było także orzeczenie o wydatkach postępowania kasacyjnego, którymi został obciążony Skarb Państwa.

W dniu 9 listopada 2018 r. Sąd Rejonowy w W. VII Wydział Wykonywania Orzeczeń przesłał do Sądu Najwyższego odpis pisma obrońcy oskarżonego M. J. K. z dnia 8 października 2018 r. zatytułowanego „wniosek o przyspieszenie terminu” wraz z odpisem pisma obrońcy z dnia 4 maja 2017 r. zatytułowanym „wniosek o wydanie postanowienia w przedmiocie ustalenia wysokości kosztów procesu w postępowaniu kasacyjnym oraz uzupełnienie wniosku o wydanie postanowienia w przedmiocie ustalenia wysokości kosztów procesu” celem rozpatrzenia w części dotyczącej zwrotu kosztów w postępowaniu kasacyjnym (k. 498-523). Z treści tych pism wynika, że obrońca oskarżonego wnosi o zasądzenie zwrotu kosztów obrony w postępowaniu kasacyjnym w wysokości sześciokrotności stawki minimalnej określonej w normach przepisanych, tj. kwoty 11 520 zł plus VAT. Na kwotę tą składa się sześciokrotność stawki minimalnej za obronę przed Sądem Najwyższym (1 200 zł) oraz za sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na kasację (720 zł). Do wniosku obrońca dołączył dwie faktury określające wysokość wynagrodzenia za reprezentowanie oskarżonego w postępowaniu kasacyjnym, które łącznie opiewały na kwotę 18 564,60 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy o zwrot oskarżonemu poniesionych przez niego kosztów obrony z wyboru w postępowaniu kasacyjnym co do zasady zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z generalną zasadą, wynikającą z art. 632 pkt 2 k.p.k., w razie uniewinnienia oskarżonego lub umorzenia postępowania koszty procesu, a więc i uzasadnione wydatki, w tym z tytułu ustanowienia w sprawie jednego obrońcy (art. 616 § pkt 2 k.p.k.) ponosi w sprawach z oskarżenia publicznego - Skarb Państwa. W razie nieuwzględnienia środka odwoławczego, pochodzącego wyłącznie od oskarżyciela publicznego - koszty procesu za postępowanie odwoławcze ponosi Skarb Państwa (art. 636 § 1 k.p.k.), a regułę tą stosuje się odpowiednio w postępowaniu kasacyjnym (art. 637a k.p.k.).

Podstawę prawną do ustalenia wysokości wydatków poniesionych w związku z ustanowieniem jednego obrońcy, stanowią przepisy ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze (Dz.U.2018.1184 j.t.) oraz przepisy aktualnie obowiązującego rozporządzenia w sprawie opłat za czynności adwokackie, tj.

Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U.2015.1800).

Zgodnie z art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze, opłaty za czynności adwokackie ustala umowa z klientem, niemniej umowa ta jest wiążąca tylko w relacji pomiędzy obrońcą będącym adwokatem i jego mocodawcą. Ustalona w umowie wysokość opłat za czynności adwokackie nie musi stanowić podstawy zasądzenia przez sąd poniesionych przez tę stronę kosztów zastępstwa prawnego. W rozpoznawanej sprawie nie jest więc ona dla Sądu wiążąca.

Jak wynika z § 15 ust. 1 powołanego wyżej Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości, opłaty stanowiące podstawę zasądzenia kosztów zastępstwa prawnego i kosztów adwokackich ustala się z uwzględnieniem stawek minimalnych określonych w rozdziałach 2-4, z czego wnosić należy, że są one podstawą do ustalenia wynagrodzenia. Istotne rozróżnienie zawiera ust. 2 i ust. 3 § 15 Rozporządzenia. Mianowicie, wysokość wynagrodzenia w sposób decydujący różnicuje to, czy sprawa wymaga, czy też nie wymaga przeprowadzenia rozprawy, przy czym w sytuacji, gdy sprawa wymaga przeprowadzenia rozprawy, sąd powinien uwzględniać stawkę przewyższającą minimalną, ale nie większą niż jej sześciokrotność.

W sprawie niniejszej obrońca oskarżonego domagał się zasądzenia, zgodnie z przedstawionymi fakturami, kwoty 18 564,60 zł, która przewyższa sześciokrotność stawki minimalnej wynoszącej 1 200 zł za obronę w postępowaniu przed Sądem Najwyższym, wynikającą z treści § 11 ust. 2 pkt 6 powoływanego Rozporządzenia oraz stawki minimalnej za sporządzenie odpowiedzi na kasację, a więc określonej czynności procesowej w postępowaniu kasacyjnym, która wynosi 300 zł (25% x 1 200 zł), co wynika z treści § 12 ust. 1 wskazanego Rozporządzenia. Żądanie stawki minimalnej za sporządzenie odpowiedzi na kasację w kwocie 720 zł z powołaniem się na § 11 ust. 3 pkt 1 tego Rozporządzenia, uznać należy za nieuprawnione z tego powodu, że obrońca nie sporządzał w sprawie kasacji, a odpowiedź na kasację, która to czynność procesowa jako nieuregulowana wprost w przepisach Rozporządzenia, nakazuje stosowanie przepisu § 12 ust. 1, a nie § 20, w którym jest mowa o sprawach

o najbardziej zbliżonym rodzaju (a nie czynnościach). Z kolei żądanie sześciokrotności stawki minimalnej za tę czynność jest o tyle niezasadne, że w § 15 ust. 3 Rozporządzenia jest mowa o opłacie w sprawach wymagających przeprowadzenia rozprawy, gdy tymczasem kasacja może być rozpoznana również na posiedzeniu.

W tej sytuacji łączna maksymalna – możliwa do zasądzenia w tej sprawie – kwota wynosi 7 500 zł (1 200 zł x 6 + 300 zł) i zważywszy, że przesłanki określone w § 15 ust. 3 pkt 3 i 4 powoływanego powyżej Rozporządzenia (rodzaj i złożoność sprawy oraz nakład pracy adwokata związany z obroną przed Sądem Najwyższym) zostały spełnione, kwota ta jest adekwatna do charakteru sprawy.

Jedynie na marginesie wskazać należy, że w przedmiotowej sprawie brak jest podstaw do podwyższenia ustalonych kosztów obrony o kwotę podatku od towarów i usług wyliczoną według stawki podatku obowiązującej dla tego rodzaju czynności na podstawie przepisów o podatku od towarów i usług. Tę kwestię jednoznacznie przesądza przepis § 4 ust. 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu, przewidując obowiązek podwyższenia stawki o należny podatek VAT wyłącznie w przypadku pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu. O ile obrońca z urzędu otrzymuje wynagrodzenie podwyższone o podatek od towarów i usług (jako płatnik tego podatku ma obowiązek jego odprowadzania od otrzymanych za wykonaną pracę kwot), to w przypadku obrony z wyboru sytuacja jest odmienna, albowiem koszty z tytułu wydatków na ustanowienie obrońcy z wyboru zasądzone są na rzecz samej strony.

Mając na uwadze powyższe Sąd Najwyższy orzekł, jak w postanowieniu.